

Σχολική Σύμβουλος 19^{ης} Περιφέρειας Προσχολικής Αγωγής
Ρολέν 4, 71305 Ηράκλειο
Νίκη Δεληκανάκη
τηλ.: 2810-246400, 2810342765
e-mail: n_delikanaki@yahoo.gr

Ιστοσελίδα: www.delikanaki.gr

Προγραμματισμός Εκπαιδευτικού Έργου

Εισαγωγικά

Είναι απαραίτητος:

- για την έγκαιρη προετοιμασία της προσχολικής τάξης σε διδακτικά υλικά και μέσα, καθώς και για την αναδιοργάνωση του χώρου
- για την ομαλή ανάπτυξη του συνόλου του περιεχομένου ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ
- για την κατά το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των μαθησιακών επιδιώξεων (στόχων) σε μια τάξη με πολυμορφία νηπίων
- για την εξοικονόμηση χρόνου στο πλαίσιο της συνολικής οργάνωσης του επιτελούμενου εκπαιδευτικού έργου

Είδη προγραμματισμού

■ **Ετήσιος** (μακροπρόθεσμος)

■ **Τριμηνιαίος** (μεσοπρόθεσμος)

Α' τρίμηνο: 11/9 έως 10/12, Β' τρίμ.: έως 10/3, Γ' τρίμ.: έως 15/6

Τακτικές συνεδριάσεις για τον προγραμματισμό του εκπ/κού έργου: στην αρχή σχολικού έτους και στο τέλος κάθε τριμήνου.

Πραγματοποιείται καταγραφή στο Βιβλίο Πράξεων του εκάστοτε τριμηνιαίου προγραμματισμού, καθώς και του απολογισμού του προηγούμενου. Ο απολογισμός συμβάλλει στον έλεγχο των πεπραγμένων, την ανατροφοδότηση των εκπαιδευτικών και τη θέσπιση επόμενων στόχων.

■ **Εβδομαδιαίος**

■ **Ημερήσιος**

Κατά τον εβδομαδιαίο και ημερήσιο προγραμματισμό οι δραστηριότητες οργανώνονται και προγραμματίζονται ευέλικτα:

- α) στο πλαίσιο της θεματικής προσέγγισης ενότητας από το φυσικό ή κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον,
- β) στο πλαίσιο ενός σχεδίου εργασίας που έχει πιθανόν αναδυθεί,
- γ) στο πλαίσιο επετείων, γιορτών, γεγονότων επικαιρότητας κλπ,
- δ) στο πλαίσιο ροής του προγράμματος (π.χ. δανειστική βιβλιοθήκη την τελευταία ώρα κάθε Παρασκευής),
- ε) στις γωνιές κατά την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Οι δραστηριότητες επιδιώκεται να (συνδι)οργανώνονται:

- με το σύνολο των παιδιών, δηλ. δραστηριότητες ολομέλειας,
- εξατομικευμένες, π.χ. φύλλα εργασίας, εικαστικές δημιουργίες,
- σε μικρές ομάδες, π.χ. ομάδες εργασίας, ευκαιριακές ομάδες κατά τις ελεύθερες δραστηριότητες, ομάδα εφημερίδας, ομάδες κατανομής αρμοδιοτήτων για μια επίσκεψη ή γιορτή, ομάδες ερευνητικές στο πλαίσιο ανάπτυξης σχεδίου εργασίας κλπ.

Οι δραστηριότητες επιδιώκεται να σχεδιάζονται με χρήση ποικιλίας μεθοδολογικών προσεγγίσεων και τεχνικών:

- συζήτηση με διάλογο, ανοιχτές ερωτήσεις, υποθετικούς προβληματισμούς, ιδεοθύελλα (brainstorming), αντιπαράθεση κλπ.,
- συνέντευξη σε όλες τις μορφές, διαπροσωπική, διαμέσου διαδικτύου, διαμέσου ηχητικής καταγραφής κλπ,
- έρευνα, με παρατήρηση και καταγραφές στο φυσικό περιβάλλον,
- περιβαλλοντικό μονοπάτι, σύνθετες δράσεις σχεδιασμού εξόρμησης στο πεδίο, ερευνητικών καταγραφών με διάφορους τρόπους (π.χ. ελεύθ. σχέδιο) και συλλογής στοιχείων (π.χ. φύλλα, ίχνη ζώων...),
- έρευνα με εικονογραφημένο ερωτηματολόγιο και ερμηνεία καταγραφών στο κοινωνικό περιβάλλον,
- κατασκευές, αναπαραστάσεις με πολλούς τρόπους, τις «χίλιες γλώσσες των παιδιών» (εικαστικά, θεατρικά, μουσικοκινητικά κλπ),
- φύλλα εργασίας κατασκευασμένα από τον εκπαιδευτικό ή με συνδιαμόρφωση από τα παιδιά κλπ.

Η τεχνολογία διατρέχει το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων:

- προβολή ταινίας ενημερωτικής, προβληματισμού, ψυχαγωγικής,
- αναζήτηση πληροφοριών σε διαδίκτυο,
- επικοινωνία με τη χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου,
- ψηφιακή φωτογράφιση και ποικίλες χρήσεις του υλικού αυτού,
- χρήση βιντεοπροβολών τοίχου, π.χ. προβολή πινάκων ζωγραφικής και θεατρική ή εικαστική αναπαράσταση,
- αναπαραγωγή εντύπων κ.α. αυθεντικών προϊόντων τάξης κλπ.

Οι δραστηριότητες επιδιώκεται να εναλλάσσονται κατά την ανάπτυξη του ημερήσιου προγράμματος με τέτοιο τρόπο ώστε να διατηρούν το ενδιαφέρον των παιδιών και να μην επιφέρουν κόπωση.

Λαμβάνονται υπόψη κατά τον προγραμματισμό τα κάτωθι:

■ **Ο χρόνος** ημερολογιακά κατ' έτος: εκτός των περιεχομένων στα ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ στόχων, είναι δυνατόν να συμπεριλαμβάνονται θέματα ευρύτερου παγκόσμιου ενδιαφέροντος και εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων π.χ. έτος αφιερωμένο στην ενέργεια, παγκόσμιες ημέρες, επέτειοι κλπ.

■ **Ο χώρος**, δηλ. οι ιδιαίτερες συνθήκες έκαστης προσχολικής τάξης: μπορεί να γίνεται αναδιοργάνωση των γωνιών εσωτερικά, ή του χώρου εξωτερικά με τη συνεργασία των νηπίων. Ο χώρος στην ευρύτερη έννοια (τοπική γεωγραφική ενότητα) μπορεί να προσφέρει προτάσεις ανάπτυξης θεματικών ενοτήτων, π.χ. η κοντινή λίμνη, ένα τοπικό μουσείο κλπ.

■ **Τα μέσα & τα υλικά:** συγκέντρωση των απαιτούμενων και αξιοποίηση των υφιστάμενων. Συχνά εμπλέκεται η συνεργασία γονέων.

■ **Τα χαρακτηριστικά των νηπίων της τάξης:** οι μαθησιακές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα αυτών (διαπιστώνονται με παρατήρηση και αρχική αξιολόγηση), καθώς και οι προτάσεις αυτών, οι οποίες κατά το δυνατόν εντάσσονται στον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού. Ιδιαίτερα απασχολούν τον εκπαιδευτικό παιδιά με δυσκολίες μάθησης και συμπεριφοράς, αλλοδαπά και αλλόγλωσσα, των οποίων η συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία θα πρέπει να ωφελεί όχι μόνο τα ίδια αλλά και το σύνολο της τάξης.

■ **Η συνεργασία με φορείς και θεσμούς:** προσδιορίζεται το πλαίσιο συνεργασίας, π.χ. συνεργασία με τη Σχολική Σύμβουλο σε τυχόν καινοτομία, συνεργασία με τα τμήματα σχολικών δραστηριοτήτων (Αγωγή Υγείας, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Πολιτιστικά Θέματα) για ανάληψη υλοποίησης καινοτόμου προγράμματος, συνεργασία με τα γειτονικά σχολεία (πλαίσιο Μετάβασης), την ευρύτερη τοπική κοινωνία, συνεργασία με επαγγελματίες γονείς, τοπικές υπηρεσίες κλπ.

Λαμβάνονται υπόψη ακόμα **οι μαθησιακές επιδιώξεις (περιεχόμενο) των ΑΠΣ και οι παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις (μεθοδολογικό πλαίσιο) του ΔΕΠΠΣ στους κάτωθι άξονες συνοπτικά:**

- Βιωματική-ενεργητική μάθηση: δίνονται ευκαιρίες για διερεύνηση και ανακάλυψη, επισκέψεις κ.α.
- Η μάθηση ως κοινωνική δραστηριότητα: προβλέπεται εργασία σε ομάδες, δραστηριότητες με αλληλεπίδραση, επισκέψεις σε γειτονικές σχολικές μονάδες, άνοιγμα του νηπιαγωγείου στην ευρύτερη κοινωνία.
- Το παιχνίδι ως σημαντικός τρόπος μάθησης.
- Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης.
- Υποστήριξη της γλώσσας με λειτουργικά ερεθίσματα σε επικοινωνιακό πλαίσιο.
- Ανάπτυξη μαθηματικών δεξιοτήτων, υποστήριξη της μεθοδολογίας επίλυσης προβλημάτων στην καθημερινή ζωή, της κριτικής σκέψης, της λήψης αποφάσεων.
- Χρήση της τεχνολογίας και ποικίλων πηγών πληροφόρησης.
- Ανάπτυξη συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης και αυτονομίας.
- Ανάπτυξη θετικών στάσεων σε θέματα υγείας, ασφάλειας, διατροφής, προστασίας περιβάλλοντος.
- Υποστήριξη παιδιών από διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά περιβάλλοντα.
- Συμμετοχή των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία με πολλούς τρόπους.
- Αξιολόγηση στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία: αξιοποιούνται παιδαγωγικά τα λάθη, ο εκπαιδευτικός εφαρμόζει συστηματική παρατήρηση των συμπεριφορών που συνδέονται με τη μάθηση, την κοινωνικοποίηση και γενικά την ανάπτυξη, κυριαρχούν εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης: καταγραφές στο ημερολόγιο νηπιαγωγού, αξιολόγηση σχεδίων εργασίας, αξιολόγηση της ομάδας από τα ίδια τα παιδιά συλλογικά. Μπορεί να τηρείται φάκελος προόδου (portfolio).

Βιβλιογραφικές πηγές:

- ΔΕΠΠΣ για το Νηπιαγωγείο, Αθήνα, 2004, ΦΕΚ 303,304/13.3.2003.
- Δαφέρμου Χ., Κουλούρη Π., Μπασαγιάννη Ε.: Οδηγός Νηπ/γού, Π.Ι., Αθήνα, 2006.
- ΠΔ 200/98: Οργάνωση και λειτουργία των Νηπιαγωγείων.
- Ν. 1340/16-10-2002: Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων.
- Αργυροπούλου Ε. Ο προγραμματισμός ως διοικητική λειτουργία στην προσχολική εκπαίδευση, Επιστήμες Αγωγής, 1/2009, σ.145-163.